

NOILE TENDINȚE ALE PROCESELOR MIGRAȚIONALE, ÎN ATENȚIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ

Doctorand Ecaterina DELEU

Institutul de Cercetări Juridice și Politice al AȘM

La 25 și 26 februarie Academia de Științe a Moldovei a găzduit **Conferința internațională științifico-practică cu genericul *Migrație, Diasporă, Dezvoltare – noi provocări și perspective***. Evenimentul, desfășurat sub egida Secției Științe Sociale și Economice a AȘM, a fost organizat de Institutul de Cercetări Juridice și Politice, în parteneriat cu Biroul pentru Relații cu Diaspora, Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Republica Moldova, IASCI/NEXUS Moldova și Academia Oamenilor de Știință din România, Filiala din Republica Moldova. Datorită acestei cooperări, a fost asigurată participarea cercetătorilor științifici din mai multe țări (Italia, România, Franța, Marea Britanie, Olanda, Belarus etc.), a responsabililor din domeniu din instituțiile de stat (Guvern, ministere, departamente) și a reprezentanților autorităților publice locale.

Conferința internațională a fost un eveniment-maraton, care a debutat la 24 februarie, la Universitatea Academiei de Științe a Moldovei, cu o prelegere publică despre trecerea de la exilul românesc la migrația contemporană, susținută de dr. Liliana Corobca, expert în domeniul Exilului Românesc, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, București. La atelierul academic de la UnAȘM a participat și academicianul Mihai Cimpoi, critic și istoric literar.

În ziua de 25 februarie, a avut loc sesiunea de comunicări. Participanții la conferința internațională au fost salutați de acad. Gh. Duca, președintele AȘM, care a subliniat prezența valoroasă în instituții importante din străinătate a oamenilor de știință originari din Republica Moldova. La rândul său, m.c. I. Dediu, președinte al Filialei din Republica Moldova a Academiei Oamenilor de Știință din România, a declarat că sprijină acest dialog între cercetătorii științifici din diferite țări în probleme stricte legate de migrație.

În cadrul manifestării științifice a fost prezentată conferința video a prof. Olinga Tăeéd, președintele Centrului pentru Cetățenie, Afaceri și Guvernare din Northampton, Marea Britanie (Centre for Citizenship, Enterprise and Governance), cu privire la valo-

rea socială a Diasporei și măsurarea valorii sociale/profesionale a migrantilor.

Șeful Misiunii OIM în Republica Moldova, Antonio Polosa, s-a referit la provocările și oportunitățile ce țin de migrație și dezvoltare în Moldova, la eforturile OIM de maximizare a impactului pozitiv al migrației. Cadrul general al Strategiei naționale Diaspora-2025 (misiune, obiective, acțiuni) a fost elucidat de către șeful Biroului pentru Relații cu Diaspora, Valeriu Turea. Abordarea bazată pe evidențe a migrației și dezvoltării în Moldova a fost subliniată de Nicolaas de Zwager, director fondator IASCI, coordonator NEXUS. Consulul Italiei în Republica Moldova, Andrea Russo, a reliefat situația actuală privind acordarea vizelor pentru cetățenii moldoveni care călătoresc în Italia. Tot din Italia, reprezentantul PATACLI, Nicola Savioli, a vorbit despre particularitățile procesului de recuperare a pensiilor de către migrații moldoveni reveniți la baștină.

A urmat prezentarea comunicărilor în secțiuni. Lucrările conferinței s-au încheiat cu aprobarea unui șir de propuneri și recomandări, volumul conferinței urmând să fie publicat în curând la Chișinău. Conferința a adus mai multe noutăți. Dincolo de obiectivul de a analiza noile tendințe ale proceselor migraționale, care au marcat profund relațiile internaționale în ultimii ani, a fost încercarea de a stabili un dialog direct între reprezentanții mediului academic, experții naționali/internaționali și migrații originari din Republica Moldova care activează în diferite instituții din alte țări. Subiectele abordate au vizat conectarea migrației înalt calificate la dezvoltarea țării de origine; migrația și dezvoltarea locală; noile modele de sprijin al practicilor de migrație circulară de succes și de integrare a migrantilor în societatea-gazdă; diaspora științifică și transformările actuale; criza refugiaților ca provocare a ideii europene de solidaritate; politica migrațională și terorismul internațional; migrația – context de formare a elitelor; aspectele bioetice ale proceselor migraționale cu impact asupra securității umane; riscurile pierderii identității naționale în procesul globalizării; globalizarea și migrația forței de muncă în spațiul european; fenomenul de re-emigrare/

schimbare a țării de migrație; migrația de revenire și problemele de reinserție socială; abordări inovatoare și soluții practice de (re)integrare a migranților reînțorși; situația copiilor care se află în dificultate sau sunt afectați de plecarea părinților în străinătate; identificarea unor politici de (re)integrare în grădinițe/școli/Universitate a copiilor migranților reveniți la baștină; literatura migrației; rolul Bisericii și al școlilor duminicale în procesul de integrare peste hotare a migranților originari din Republica Moldova.

Valorificarea potențialului Diasporei pentru dezvoltarea Republicii Moldova rămâne deocamdată un deziderat, un proiect în fază incipientă, pentru implementarea căruia sunt necesare politici și acțiuni concrete. În acest sens, propunerile și recomandările participanților la conferință vin în sprijinul autorităților naționale și organizațiilor internaționale. Un alt spectru de probleme îl constituie perspectivele integrării migranților reînțorși în Republica Moldova, a copiilor acestora, cele mai grave vizând accesul pe piața muncii, salariile derizorii, precum și lipsa unor acțiuni de sprijin al copiilor reveniți din migrație, în procesul de integrare în școală.

Printre noutățile conferinței se numără lansarea în premieră în Republica Moldova a ***Dosarului Statistic Imigrație - 2015*** (*Dossier Statistico Immigrazione*), cel mai important raport statistic anual privind imigrația în Italia, realizat de Centrul Studii și Cercetări IDOS (it. – Centro Studi e Ricerche IDOS, Roma) în colaborare cu cele mai importante instituții din peninsulă. Volumul conține mai multe date statistice despre prezența în Italia a cetățenilor originari din Republica Moldova. Evenimentul a fost întregit de o **Sesiune de postere cu genericul Comunitatea cetățenilor moldoveni din Italia: prezentare statistică**, proiectul fiind realizat în cadrul tezei de doctorat privind generațiile secunde de migrație ale cetățenilor moldoveni în Italia, cu sprijinul Centrului IDOS.

Pe data de 26 februarie a avut loc o **masă rotundă dedicată fenomenului minorilor moldoveni neînsoțiți prezenți în alte țări**, invitații speciali la acest eveniment fiind Oleg Josanu din Padova, Italia și Efim Chicu din Călărași care au activat pe parcursul mai multor ani în Italia în cadrul unor centre pentru minorii migranți neînsoțiți. Subiectele discuțiilor au vizat multiple aspecte ce țin de dimensiunea și particularitățile fenomenului, foarte puțin cunoscut în Republica Moldova, repatrierea copiilor care ajung singuri peste hotare, modalitățile de reinserție socială etc.

La Universitatea AȘM au fost organizate, la 26 februarie, alte două prelegeri publice, cu studenți și masteranzi. La primul atelier academic a participat Nicolaas de Zwager, fondatorul IASCI/coordonatorul

NEXUS Moldova. În cadrul prelegerii publice susținute de dr. Dorin Lozovanu, președintele Asociației Europene de Geografie și Etnologie EGEA Moldova, au fost prezentate sesiunea de postere privind comunitatea cetățenilor moldoveni din Italia și alte câteva comunicări ale cercetătorilor originari din Republica Moldova, aflați peste hotare.

În cadrul conferinței internaționale, a fost organizată în perioada 25-29 februarie, în holul AȘM, o expoziție cu genericul ***Proiectul Migrație și Dezvoltare Locală***. Proiectul este implementat de PNUD Moldova, în colaborare cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și autoritățile locale, obiectivul fiind abilitarea autorităților de stat și a celor locale cu capacități și resurse de a presta servicii calitative de reîncadrare în câmpul muncii a migranților reînțorși. Hărțile spațiale au prezentat raportul de persoane plecate peste hotare, din 25 de localități-țintă ale Republicii Moldova. Cel mai mare raport este înregistrat în Ruseștii Noi: 40 la sută din 6 000 de persoane se află peste hotare. La mică distanță localitatea este urmată de Ialoveni, Cărpineni, Ciorești, Telenești etc. Cel mai mic raport este atestat în Edineț (8 la sută din peste 20 de mii de persoane) și Strășeni (8 la sută din circa 22 de mii de persoane).

O altă expoziție inedită a pus în valoare colecția de cărți ale migranților originari din Republica Moldova care scriu și publică peste hotare. Patru dintre autori au participat la lucrările conferinței – dr. Liliانا Corobca, autoarea mai multor cărți, traduse și în alte limbi, printre care *Kinderland* (bestsellerul Editurii „Cartea Românească” la târgul de carte Bookfest, 2013), despre copiii rămași singuri din cauza migrației părinților; Lilia Bicec, autoarea romanului *Miei cari figli, vi scrivo*, publicat de Einaudi (versiunea în română, *Testamentul necitit*, Editura „Cartier”, anul 2009), scriitorul Efim Chicu, autorul mai multor cărți de poezii; Olesia Dânga, autoarea plachetei de versuri *Dialog pentru eternitate*. Printre lucrările expuse s-a numărat cartea dr. în politologie Jana Chișăliță-Mușat din Lyon, Franța, *La guerre des serpents* (Războiul șerpilor) despre războiul din Afganistan, publicată în decembrie 2015 la Paris.

În cadrul conferinței au fost propuse spre discuție peste 80 de subiecte legate de cele mai diverse aspecte ale proceselor migraționale. Participanții la conferință au reprezentat 12 țări, inclusiv India și Thailanda. Participarea fiecăruia din ei a reprezentat o contribuție importantă la clarificarea problemelor discutate în cadrul conferinței științifico-practice internaționale, a conchis dr. hab. Victor Moraru, academician-coordonator al Secției Științe Sociale și Economice a AȘM.